

О. СЕРБІН,

молодший науковий співробітник НБУВ

Конгломерат інформаційно-пошукових мов як консолідаційна модель загального механізму впорядкування та пошуку бібліографічної інформації

У статті висвітлено та проаналізовано нові та традиційні систематизаційні форми. Представлено основні засади забезпечення пертинентності класифікаційних систем шляхом формування концептуальної моделі Індексної консолідації інформаційно-пошукових мов (ІПМ). Розкрито значення процесу формування електронного каталогу засобами колективного розуму та подано його визначення.

Ключові слова: класифікація, індексація, інформаційно-пошукова мова, популіндексація, систематизація, конгломерат.

Інформаційний простір в Україні на сьогодні представлено різноаспектною гамою інформаційних кумуляторів – видань, різних за формою та змістом. Цілком природно, що з плином часу, враховуючи масштаби інформаційного трафіку, з його кількісними та якісними характеристиками, робота над проведенням систематизації різногалузевих інформаційних масивів та каталогізації, таким чином – усього глобального загальнодержавного інформаційного зібрання, не тільки триває, але й набуває нових аспектів. Історично склалося так, що в основному процеси каталогізації в Україні проводяться відповідно до двох класифікаційних систем, точніше сказати – двох класифікаційних принципів систематизації, що обрамлені в Універсальну десяткову класифікацію (УДК) та Бібліотечно-бібліографічну класифікацію (ББК). УДК українською мовою (видає на Книжковою палатою України) користуються всі бібліотеки технічного та природничого профілю, науково-дослідні інститути. ББК використовується в мережі бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України, академічних, бібліотеках вищих навчальних закладів, шкільних, бібліотеках середніх спеціальних навчальних закладів, профспілкових бібліотеках, медичних та сільськогосподарських бібліотеках (розділи суспільних наук) [2]. Сьогочасним представленням структурної ідеології ББК в Україні є Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (Рубрикатор НБУВ) – побудований на робочих табли-

цях класифікації НБУВ, які, своєю чергою, основані на повному варіанті таблиць ББК для наукових бібліотек.

Враховуючи вищезазначену тенденцію збільшення різноаспектності і кількості інформаційних одиниць в інфопросторі України, на нашу думку, слід говорити вже не про створення чи не створення нової класифікаційної системи традиційного виконання (щодо форми і принципів використання в роботі), а й про інші розгалуження систематизаційних форм, що покликані впорядковувати бібліотечні масиви, полегшувати функції пошуку в каталозі та користування ним. Тому тема визначення основних напрямів розвитку процесів каталогізації та систематизації інформації є не тільки *актуальною*, але й перспективною – щодо використання теоретичних даних на практиці. *Об'єктом* розгляду у даній публікації є систематизаційні форми, що нині використовуються, поки що зовсім не використовуються або використовуються частково в бібліотечній практиці в Україні. *Предметом* публікації є висвітлення основних структурних та архітектурних аспектів і принципів використання нових систематизаційних форм. *Метою* ж даної публікації є окреслення основних тенденцій та напрямів розвитку систематизаційних процесів у бібліотеці шляхом висвітлення та порівняльного аналізу нових та традиційних систематизаційних форм.

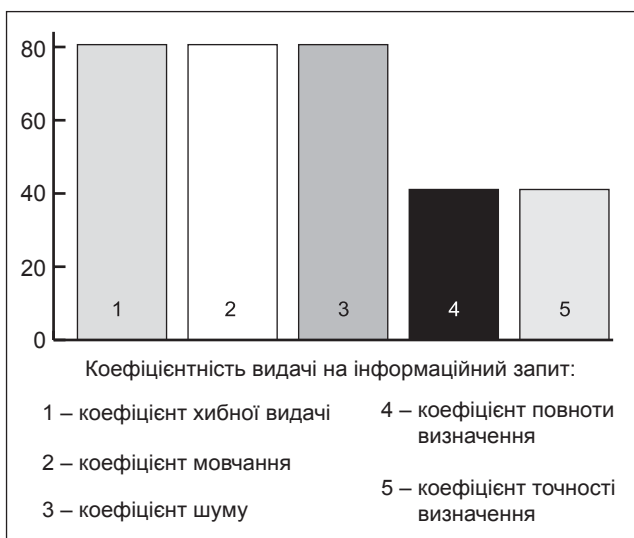
Як відомо, в основі УДК та ББК лежать різні основні принципи: принцип десятковості в УДК

та принцип побудови основного ряду відповідно до класифікації наук – в ББК. Цим пояснюється різниця систем у принципі та різниця інформаційних кодів – індексів – зокрема. Тобто те саме поняття, термін, що закласифіковане відповідно до цих класифікаційних систем, матиме різні цифрові або й літерно-цифрові нотаційні виконання. Так, приміром:

Направлення металів $\left\{ \begin{array}{l} 621.791.92 \text{ (за УДК укр. мов. 2000 року)} \\ 34.664 \text{ (за ББК (робочі таблиці 1997 року))} \\ К 644 \text{ (за Рубрикатором НБУВ)} \end{array} \right.$

Таким чином, видно певну різницю в індексному виконанні одного терміна у різних класифікаційних системах. Індекс – це кінцевий результат процесу систематизації, і виконує він функцію ідентифікації поняття для оптимізації пошуку інформаційної одиниці.

Потреба в оптимізації процесу пошуку в каталозі продиктована саме цим різноаспектним «баченням» інформаційного масиву щодо запиту користувача. Здійснюючи пошук за індексом, ми стикаємося з проблемою полісемічної видачі результату. Як наслідок, можна спостерігати високостепеневі коефіцієнт хибної видачі, коефіцієнт мовчання та коефіцієнт «шуму». При цьому рівень коефіцієнта повноти визначення та коефіцієнта точності визначення обернено пропорційний рівню вищезазначених коефіцієнтів.

Щоб забезпечити релевантність та пертинентність інформації, для виконання функції систематизації та пошуку в інформаційних масивах свого часу було розпочато створення та використання так званих словників пошукової мови, тобто тезаурусів. Було вирішено не прив'язуватись до

індексу як точки опори та шифрового виконання понять та рубрик, а системно формувати інформаційні масиви під одним узагальнювальним словом, що виражає зміст цілої рубрики. Взагалі, інформаційно-пошуковий тезаурус – це нормативний словник дескрипторної інформаційно-пошукової мови¹ із зафіксованими в ній парадигматичними відношеннями лексичних одиниць [3] або ж – контрольований словник термінів із зафіксованими семантичними відношеннями, який охоплює одну чи більше спеціальних галузей знань [7].

Принцип використання тут простий – річ у тому, що пошук відбувається не щодо якоїсь морфологічної ознаки, не структурно-узгоджено, а безпосередньо за дескрипторами та аскрипторами. *Дескриптори* в цій системі не що інше, як лексичні одиниці, що іменують певну рубрику, клас, до якого входять близькі за змістом або синонімічні терміни. *Аскриптори* – це теж лексичні одиниці, але вони підлягають заміні на відповідні дескриптори для здійснення інформаційно-пошукової роботи. На відміну від дескрипторів аскриптори (нондескриптори) не можуть бути використані для *координатного індексування*, що полягає у всебічному вираженні документа або запиту шляхом включення в пошуковий образ усіх необхідних для цього термінів індексування. Таким чином, можна говорити про принцип дескриптності – однозначності термінів, що виражає головний прийом побудови тезауруса.

Пошук за конкретним поняттям, у певних випадках, може бути більш змістовно релевантний, аніж за окремою рубрикою. І хоча сьогоdnішній стан деталізації та конкретизації рубрик та розділів бібліотечних класифікацій заслуговує на найвищі оцінки, однак все ж дуже часто можна зустріти ситуацію полісемічності видачі під час інформаційного пошуку. Під однією рубрикою можуть

¹ Інформаційно-пошукові мови (ІПМ) можна розглядати і як штучні мови, що створюються для здійснення процесів індексації, і як мови, що створені для здійснення процесів пошуку, і як мови, що покликані використовуватись для впорядкування, систематизування усього загалу бібліотечних каталогів, основного фонду будь-якої бібліотеки. Але головне те, що ІПМ можна цілком справедливо та виробничо виправдано позиціонувати як штучні мови, що є результатом концептуального симбіозу усіх вище перелічених функціональних можливостей. Серед розмаїття ІПМ, в процесі якісної типологізації, можна виділити такі види: класифікаційні, предметизаційні, дескрипторні мови та популіндексаційні (фолксономічні). (Прим. авт.)

бути зібрані десятки різних щодо предметності книг. Що ж до тезаурусів, то пошук у них здійснюється за конкретним визначеним терміном, що набагато вужче і конкретніше, ніж змістовність цілої рубрики. А у разі використання на першому етапі пошуку аскриптора взагалі релевантність пошуку (враховуючи змістовність кінцевого результату) завжди майже стовідсоткова. З іншого боку, можлива і омонімічність результату пошуку, коли терміни мають однакоє синтаксичне вираження, а семантично вони різні. Так:

Коса – волосся, що сплетене в довжину певним чином;

Коса – сільськогосподарський ручний інструмент для зрізання трави, пшениці тощо;

Коса – довгий мис у водоймі (напр. Коса Тузла);

Коса – народ та мова в ПАР;

Коса – річка в Росії, притока Ками.

Таким чином, і через багатозначність одного терміна і класифікаційна ППМ, і дескрипторна ППМ не можуть повною мірою забезпечити змістовну релевантність пошуку.

Закономірно, що охопити весь універсум знань класифікатор, або колектив класифікаторів, не зможуть ніколи – з огляду на прогресивність динаміки знань. Тут можна говорити про унікальність самих систем впорядкування даних, можна говорити про унікальність основних принципів означення інформації, але в результаті спільнота однаково постає перед фактом неповномірності представлення інформаційних масивів у будь-яких каталогах. Ось саме тоді постає потреба формування переліку термінологічних координат за участі колективного автора. І хоч би якими були традиційні погляди, з огляду на історію становлення та розвитку, на принципи, способи та інструментарій каталогізаційних процесів, на сьогодні ми перебуваємо у полоні прогресу – як програмного, так і апаратного. Сьогодні ми повинні користуватись набутими знаннями, що відтворені практично, і адаптувати традиційні принципи організації процесу до новітніх стандартів та форматів.

Говорячи про залучення колективного розуму до створення певної термінологічно-понятійної бази, слід говорити про інформатизаційні можливості, що їх надає нам «всесвітнє павутиння»² зокрема та інтернет³ в цілому. Можливість доступу мільйонів

користувачів до одного ресурсу зумовлює реалістичність можливостей щодо колективізації авторства інформаційного продукту. А якщо мова іде про створення класифікаційної системи, як у даному разі, то такий процес часто називають фолксономією, тобто народною класифікацією [11]. Фолксономія – процес формування бази координатних одиниць (тегів) в інтерактивному просторі [10]. Етимологічно термін «фолксономія» розкривається як поєднання слів «таксономія»⁴ та «folk» (з англ. «народ»).

Наявність складової, що виражає належність даного процесу як до продукту народно-колективного розуму, цілком виправдана. Адже дійсно, до цієї технології індексування інформації вдаються для того, щоб залучити якомога більше людей, різних за професійним та освітнім рівнем.

З іншого боку, відомо, що «фолксономічне» формування індексаційної бази не є, за принципом формування, ієрархічною системою [9]. Так звана «фолксономія» – це чисто вербальна інформаційно-пошукова мова, і в системі, яку вона утворює, зв'язки виражено суто лексично з суб'єктивним семантичним значенням для кожного користувача.

З огляду на це вважаємо недоцільним використання термінологічної частини «таксономія» у формуванні терміна «фолксономія», враховуючи неповномірну відповідність його семантичному навантаженню терміна, що покликаний виражати процес індексування інформації колективним розумом. Безперечно, певний порядок у процесі формування «фолксономічної» системи є, але він зовсім не характеризується ієрархічними принципами створення. Тому тут мова іде про процес індексування інформації в чистому вигляді, тобто присвоєння *індексів* формування певного списку.

На нашу думку, для створення терміна на позначення процесу індексування інтерактивних документів за допомогою колективного розуму доцільним було б використання поєднання латиномовних складників: *populus* (народ) та *index* (список, реєстр, покажчик). І, таким чином, матимемо – *популіндекс*, тобто процес *популіндексації*, що здійснюється для формування *популіндексаційної системи* координатних одиниць.

комп'ютерних мереж, яка слугує фізичною основою для «всесвітнього павутиння» (<http://en.wikipedia.org/wiki/Internet>)

⁴ Таксономія (з гр. *taxis* – розміщення по порядку + *nomos* – закон) – теорія класифікації і систематизації складно створених областей дійсності, що мають зазвичай ієрархічну структуру [5, с. 484].

² Глобальний інформаційний простір, оснований на фізичній інфраструктурі інтернету (http://en.wikipedia.org/wiki/World_Wide_Web)

³ Всесвітня система добровільно об'єднаних

Таким чином, популіндексація – це процес надання індексаційних координат інформаційним одиницям засобами колективного розуму. Тут слід зазначити багатогамну одноаспектність даного терміна щодо тлумачення його змісту як способу систематизації об'єктів на основі зв'язків останніх з одним або декількома ключовими словами – *тегами*. Суть цього принципу дуже проста і доступна кожному. Відповідно до свого бачення функцій, значення, можливостей і т.п. рис об'єкта останньому користувач-співавтор присвоює певне ключове слово, за яким його характеризує, і здійснює процес пошуку даного об'єкта. Кількісною характеристикою звернень до певної інформаційної одиниці за одним і тим же тегом є не що інше, як хмара тегів. *Хмара тегів* – це візуальне вираження множинності звернень за допомогою різних ключових слів до об'єктів.

На нашу думку, з огляду на бібліотекознавчий аспект розгляду даної тематики, слід говорити про обов'язковість *концептуального хребта* популіндексаційної системи. Цим, звичайно, зумовлена певна керованість формування термінологічної бази (бази тегів), але з огляду на сьогоdnішній стан процесів каталогізації – цей крок не тільки вимушений, але й обов'язковий.

Як зазначалося вище, основні принципи побудови ББК та УДК і сьогодні в Україні є актуальними щодо їх застосування у роботі з формування каталогів бібліотек. Відомо також, що ці класифікаційні системи принципово різняться між собою. Але їх об'єднує основне – вони обидві ієрархічні класифікаційні системи. Тобто в основі кожної лежить певний принцип побудови системи, де від «більшого до меншого» відбувається деталізація понять.

На відміну від них популіндексація не регулює ієрархічні зв'язки між поняттями. Зв'язок побудовано чисто термінологічно, відповідно до асоціативних бачень користувача.

Основна ж ідея полягає в тому, що популіндексаційний розвиток системи має базуватись на логічній структурі класифікації. Основний кістяк таксономічної системи обростає, таким чином, асоціативними зв'язками, що виражають теги. Вже кожний раніше визначений розділ у популіндексаційній системі розглядається як *поняття*, або клас – це абстрактні групи, колекції або набори об'єктів; та *екземпляри* – це основні нижчерівневі компоненти популіндексації. Що ж до характеристики об'єктів, то цей процес відбувається за допомогою певних атрибутів, що мають

певні змістовні значення. Таким чином, видно ще одну рису популіндексаційної унікальності. А саме те, що висвітлення основних рис об'єктів відбувається внутріоб'єктно за допомогою атрибутів, дає нам право говорити про певну фасетність структури популіндексаційної класифікації.

Враховуючи вищесказане, можливе виникнення закономірного запитання стосовно однаковості тезауруса і популіндексації. І дійсно, в принципі за формою представлення термінологічних одиниць тезаурус і популіндексаційна система подібні. Справді можна говорити про певний перелік термінів, що виражають та характеризують певні об'єкти. Так, вони є штучно створеними ППМ, що покликані здійснювати процеси пошуку інформаційних об'єктів. І там, і там мають місце ключові слова – координати, якими здійснюється інформаційний запит. Але тут не слід забувати про базисні принципи побудови даних пошукових систем та внутрішньосистемну побудову структури, про які йшлося вище. Також як характерну відмінність, можна розглядати контрольованість і неконтрольованість процесу формування термінологічнозв'язкової бази даних систем. Так, якщо тезаурус – це від початку до кінця контрольований словник штучно створеної ППМ, то популіндексації властива часткова керованість або повна відсутність керованості щодо формування змісторозкривного масиву.

Слід також зазначити ще одну принципову різницю між тезаурусом і популіндексаційною системою. Йдеться про наявність тлумачного складника термінів у тезаурусі і відсутність такого у популіндексаційній системі. Річ у тім, що упорядники тезаурусів зазвичай викладають певну тлумачну частину до відповідних термінів-дескрипторів. Тобто можна не тільки здійснити пошук певного інформаційного об'єкта, але й дізнатися про значення терміна, що символізує розшукувану інформаційну одиницю. У випадку ж з використанням популіндексаційної системи здійснюється тільки процес пошуку.

Що ж до питання дискусійності стосовно предметності чи класифікаційності пошуку, що здійснюється за допомогою подібних систем, то, на нашу думку, термінологічно цілком можливо говорити не тільки про предметний, але й про класифікаційний пошук в інформаційно-пошукових системах. Пояснимо чому.

По-перше, говорячи про тезаурус, слід розуміти не тільки скарб, скарбничку (з гр. *thesaurys*) та

множину змістовисловлюючих одиниць деякої мови з заданою на ній системою семантичних відношень, але й нормативний словник ключових слів та дескрипторів (словарних одиниць у вигляді слів, словосполучень або кодів, що виражають клас умовної еквівалентності, до якого включено еквівалентні та близькі за змістом слова). Призначений тезаурус для того, щоб виконати інформаційні запити та координатне індексування, тобто індексувати за одиничними висвітленнями ключових слів або дескрипторів.

По-друге, дескриптор є також лексичною одиницею, що виражена інформативним словом або кодом(!) і є ім'ям (назвою) класу синонімічних або близьких за змістом ключових слів [6]. Багатозначному слову природної мови відповідає декілька дескрипторів, а декільком синонімічним словам і висловлюванням – один дескриптор. Дескриптори використовуються для координатного індексування документів та інформаційних запитів з метою подальшого пошуку. Координатне індексування документа, своєю чергою, – процес вираження основного змісту тексту переліком повнозначних слів, що вибираються з тезауруса, тобто ніби висвітлення його координат. Іншими словами, дескриптор виражає певний клас, певну рубрику, в котрій висвітлюється змістовне тлумачення значення даного ключового слова. Таким чином, під дескриптором розуміється не тільки семантичне вираження поняття, але й змістовне його вираження, в рамках даного класу – інформація про дійсність та метайнформація.

По-третє, загальновідомо, що класифікації бібліотечно-бібліографічні – це система впорядкованого розташування творів друку (та деяких документних матеріалів) за класами, підкласами та більш дрібними підрозділами в логічній послідовності та підпорядкуванні на основі ознак змісту, форми видання, читацького призначення і т.п [1]. Тобто наявність класу і зумовлює процес класифікування тієї чи іншої змістоутворювальної інформації, що міститься в документі. Слід зазначити, що не наявність, чи навпаки, наявність індексу, визначає класифікаційність будь-якої інформаційно-пошукової системи. Адже бібліотечно-бібліографічна класифікаційна система, так само як тезаурус, не що інше, як інформаційно-пошукова система, інформація в якій підрозділяється на окремі точки індексації та пошуку. Нагадаємо, що індекс, індексація (від лат. *index* – покажчик, перелік) – покажчик, реєстр імен, назв і т. п.; система умовних позначень

(літерних, цифрових або комбінованих). Таким чином, під індексом можна розуміти будь-який дескриптор, адже назва дескриптора і є умовне літерне позначення будь-якого поняття. Те саме стосується і тега – координатного, ключового слова, що прийнято використовувати в популіндексаційних системах.

Тобто, як бачимо, термінологічно всі ключові моменти різних систем подібні за суттю і щодо цілей застосування. Отже постає закономірна потреба у формуванні єдиної системи, в якій повною мірою було б можливим представлення всіх ППМ, яка б була з'єднувальним ядром усіх існуючих ППМ та форм їхнього представлення. З огляду на те, що єдина індексаційна система покликана кумулювати в собі властивості усіх вищеперелічених системних принципів, слід говорити про особливість здійснення процесу формування змістовно-предметної бази пошукової системи – насамперед.

Відштовхуючись від реалій сьогодення, на нашу думку, теоретично можливо орієнтуватись на Рубрикатор НБУВ як на базисний масив інформації, що є сучасним та динамічним щодо процесів формування та наповнення. Говорячи про Рубрикатор НБУВ, слід наголосити на можливості широкоаспектного використання змістовного інформаційного масиву даного документа – з огляду на принципи та основи його створення і формування. Як зазначалося вище, Рубрикатор НБУВ – це сьогочасне представлення структурної ідеології ББК в Україні. Тобто йдеться про базисність і кореневість інформаційного масиву Рубрикатора НБУВ щодо його можливостей в інформаційному просторі нашої держави. Розуміючи це, можна говорити про можливість у майбутньому формувати тезаурус відповідно до Рубрикатора НБУВ. Формування такого тезауруса дасть змогу повноцінно використовувати механізми дескрипторного пошуку інформації. Використання доцільно-додаткових переваг дескрипторного пошуку надасть можливість здійснювати пошук акцентовано, вузькоаспектно, що, своєю чергою, збільшить пертинентність та зменшить пошуковий шум. З іншого боку, створення тезауруса зумовить і охарактеризує один з перших кроків у процесі формування єдиної індексаційної системи і надасть можливість, таким чином, доповнити бібліографічний опис інформаційної одиниці ще однією координатою – точкою доступу – дескриптором.

Відповідно до створеного таким чином тезаурусного списку цілком справедливо можливо

здійснювати дескрипторний пошук інформації в усьому каталожному масиві бібліотеки. Здійснюючи пошук, користувач, таким чином, використовує дескриптор чи аскриптор для пошуку. Він формалізує інформаційний запит конкретним координатним терміном. У результаті користувач отримує бібліографічний запис(и) з дескриптором у відповідному полі. Поруч, в інших полях, можна буде спостерігати індексні вираження даного поняття різних ППМ, що характеризує документ – об'єкт пошуку.

Надання пошукувачеві інформації, можливості акцентування змістовного наповнення документа, відповідно до власного, суб'єктивного бачення і розуміння характеристики документа, і є процес формування популіндексаційної системи – однієї зі складових *Конгломерату ППМ (КППМ)* – збирання, до складу якого входять різні ППМ, зі збереженням усіх своїх індексаційних принципів, для консолідаційного представлення індексаційних нотацій.

Формування популіндексаційної системи – процес необхідний і важливий, з огляду на мету, що полягає у створенні якомога широкоаспектнішого та повномірнішого КППМ. Річ у тім, що для забезпечення повноти представлення інформації у каталозі змістовне наповнення останнього потрібно постійно оновлювати – відповідно до динаміки знань, розвитку науки та техніки. Та навіть з розумінням цього аспекту існування адекватного класифікаційного механізму фізично неможливо силами одного конкретного колективу забезпечити оновлення та наповнення новими координатними одиницями, поняттями усього масиву інформаційного каталогу. Щоб вирішити це завдання, і слід звернутися саме до *колективного тегування* (колтегу). Використовуючи сили колтегу, цілком можливо формувати різнобічні бачення тих чи інших понять в один інформаційно-пошуковий масив або імпортувати ці поняття у вже існуючий масив, таким чином доповнюючи та розвиваючи його семантичну силу.

Кожна координатна одиниця у популіндексаційній системі – це певний тег – інформативне слово, що використовується так само, як і дескриптор, і ключове слово для координатного індексування. Але на відміну від дескриптора тег використовується як пошукова інформаційна одиниця у чистому вигляді і не використовується як узагальнювальне поняття щодо того чи іншого збирання інформаційних блоків. Своєю чергою, різниця між тегом та ключовим словом полягає у

принциповому моменті вираження даних координатних одиниць: так, для тегу не є обов'язковим стандартне лексикографічне вираження, а для ключового слова це обов'язкова визначальна вимога. Таким чином, можна зробити висновок, що *тег* – це інформаційна одиниця, що виражена у довільній лексикографічній формі і використовується для координатного індексування.

Отже, можна говорити, що для забезпечення здійснення релевантного пошуку слід симбіювати окремі ППМ в одну конгломератну модель – КППМ, таким чином дифузювати основні завдання кожної ППМ для забезпечення компетентного щодо інформативності кінцевого результату.

З наведеної схеми 1 видно, як може формуватися *Індексаційний конгломерат* НБУВ (ІК НБУВ) – формне відображення КППМ. Слід зауважити, що формування Популіндексаційної системи НБУВ може здійснюватись засобами колтегу на першому етапі, відповідно до авторитетних таксономій, і вже потім відбуватиметься виокремлення і виділення паралельної бази тегів – збирання суб'єктивних бачень змісту документів користувачами – даної популіндексації. Таким чином, відбуватиметься процес наближення користувача до систематизатора і навпаки, коли систематизатор, відповідно, не тільки «слухає», але й «чує» мову користувача. Запропонування користувачеві вже напрацьованих спеціалістами даних дає можливість спостерігати: а) ставлення користувача до запропонованих даних; б) порівняння авторитетних даних і популіндексаційних; в) визначення «золотої середини» у вигляді переліку координатних одиниць.

Таким чином, ми маємо представлення документів сукупністю різних ППМ, у формі як наукових таксономій, так і популіндексацій (див. схему 2).

Слід наголосити, що фактографічна ППМ у даній схемі нами виражається засобами Списку предметних рубрик НБУВ, із врахуванням при цьому наявності об'єктно-ознакової ППМ як різновиду фактографічної. Своєю чергою, Список предметних рубрик НБУВ, на даний момент, нами розглядається теоретично щодо створення такого переліку у майбутньому. Взагалі, варто наголосити, що і Список предметних рубрик НБУВ, і Тезаурус НБУВ, і Популіндексаційна система НБУВ, і Словник ключових слів НБУВ – це проекти, що розглядаються нами з огляду на їх перспективну реалізацію у майбутньому, як основні компоненти концептуальної моделі Індексаційного конгломе-

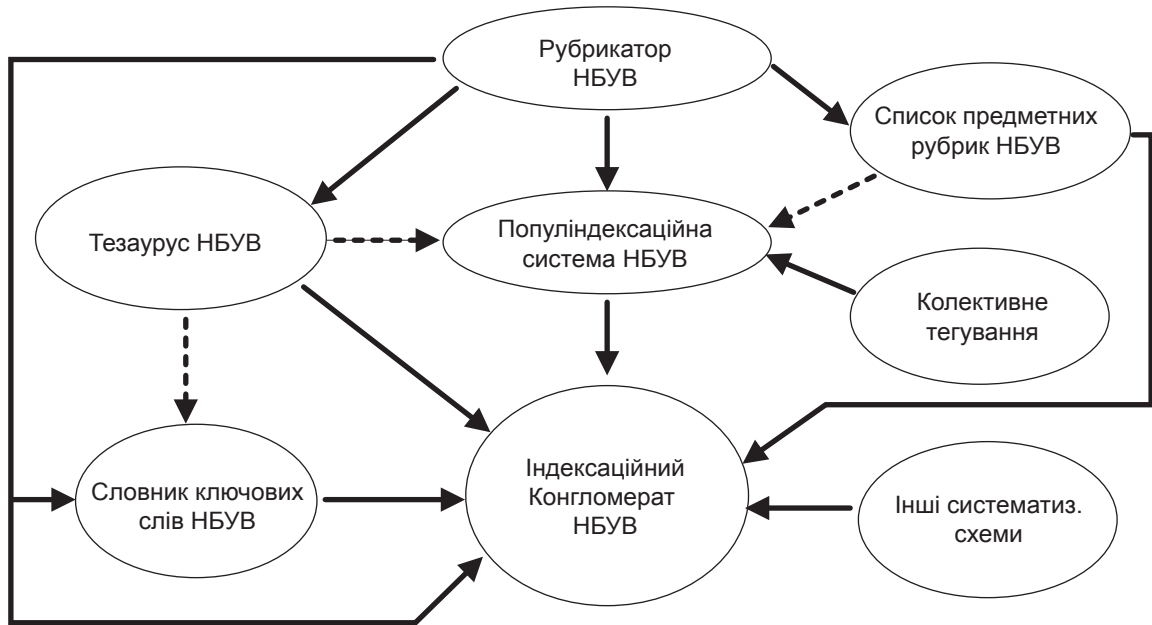

Схема 1. Формування Індексаційного конгломерату НБУВ

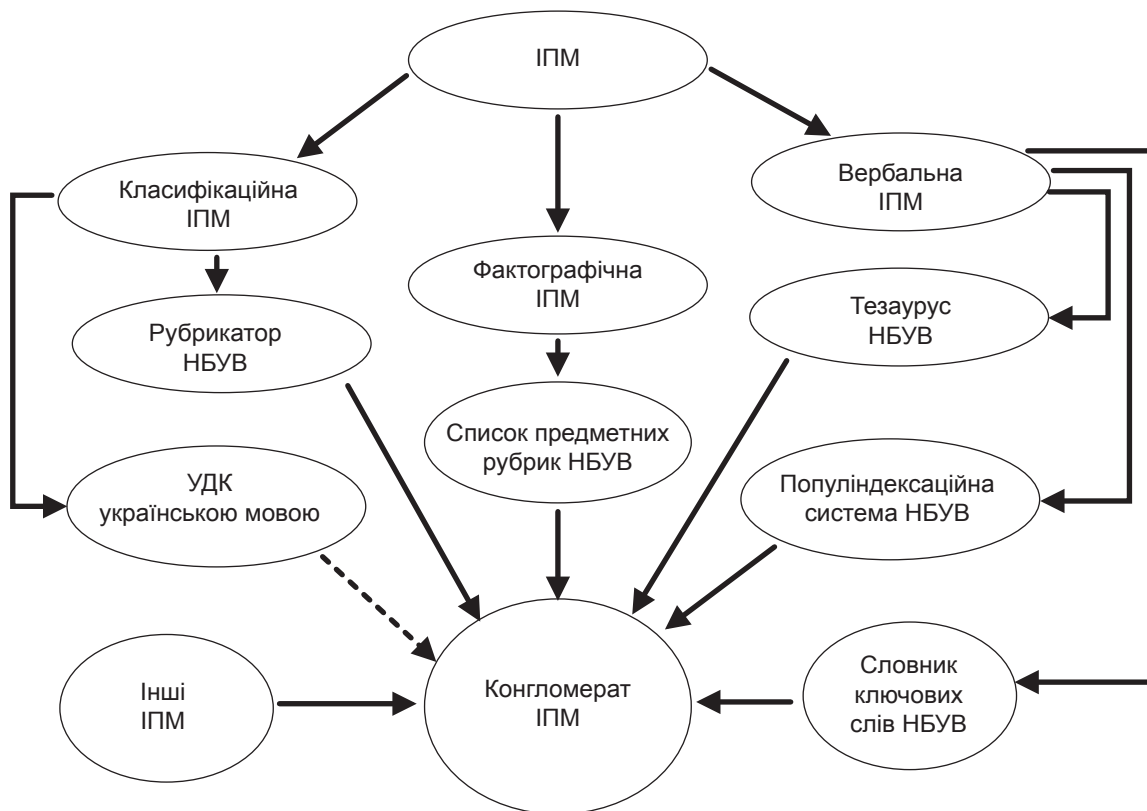

Схема 2. Представлення ІПМ в процесі формування Конгломерату ІПМ

рату НБУВ, для створення якого насамперед потрібно невпинно продовжувати роботу з підготовки Рубрикатора НБУВ. І вже відповідно до фізичного вираження класифікаційної ІПМ, а саме Рубрикатора, варто говорити про тезаурусну базу та базу предметних рубрик бібліотеки.

Говорячи про залучення класифікаційних ІПМ, а саме їх матеріальне вираження, слід пам'ятати і про УДК українською мовою, про роботу щодо системності видання доповнень до даної класифікаційної системи, що здійснюється колективом Книжкової палати України. Враховуючи масштабність та важливість використання даної УДК у своїй роботі різними інформаційними установами та багаторічний компетентний досвід здійснення каталогізаційних процесів на державному рівні, на нашу думку, слід предметно говорити про проведення спільної роботи у даному напрямі. Слід активізувати ініціативи 1994 року щодо даного питання, коли на розширеному засіданні Інформаційно-бібліотечної ради АН України було серед іншого постановлено «...спільно з Книжковою палатою України, провідними науковими бібліотеками створити Міжвідомчу каталогізаційну комісію» [8, с. 1].

Таким чином, окреслюючи тенденційні перспективи використання бібліотечно-бібліографічних класифікацій в Україні, слід розуміти масштабність і планомірність щодо виконання етапів доопрацювання та створення нових системних елементів – фізичних втілень різних ІПМ для подальшого їх консолідування в єдиний Індексаційний конгломерат – кумулятивне представлення координатних одиниць розміщення та пошуку інформаційних компонентів зокрема, в інфопросторі – в цілому.

Можна констатувати факт свідомого розуміння того, що обмеження у баченні майбутнього щодо розміщення та пошуку інфопродуктів засобами тільки однієї ІПМ на сьогодні непертинентно та неефективно. Слід говорити про залучення не тільки наукових таксономій, але й обов'язкове використання популіндексацій, та, головне, – конгломерату мов, які є інструментальним компонентом тієї чи іншої пошукової системи. Потрібно компе-

тентно розуміти значення колегу у здійсненні систематизаційних процесів та його роль у різноманітності представлення координатних одиниць.

Розвиток інформаційних в цілому та інтернет-технологій зокрема не залишає вибору щодо здійснення процесів нетрадиційності основних підходів та автоматизації в систематизаційному напрямі розвитку бібліотекознавства, бо і проведення конгломерації ІПМ – це лише один із кроків у розвитку та оптимізації каталогізації у бібліотеці зокрема та принципів впорядкування і пошуку інформації взагалі.

Список використаних джерел

1. Библиотечно-библиографическая классификация – Internet resources – Access Path: URL: <http://www.oval.ru/enc/8407.html>
2. Бібліотечно-бібліографічна класифікація: не лише актуальна, а й перспективна / Олег Сербін // Вісн. Кн. палати. – 2007. – № 4. – С. 23.
3. ГОСТ 7.74-96 СИБИД. Информационно-поисковые языки. Термины и определения. – М., 1997.
4. Громыко И. Н. Русско-латинский словарь / И. Н. Громыко. – 2-е изд., доп. – Мн.: Новое знание, 2004. – 456 с.
5. Дворецкий И. Х. Латино-русский словарь. – 3-е изд., испр. – М.: Рус. яз., 1986. – 840 с.
6. Дескриптор. – Internet resources – Access Path: URL: <http://www.glossary.ru>
7. ДСТУ 2398-94 «Інформація та документація. Інформаційні мови. Терміни та визначення». – К., 1994.
8. Питання перегляду класифікації наук, удосконалення ББК, організації централізованої каталогізації друкованої продукції України: Матеріали розширеного засідання інформаційно-бібліотечної ради НАН України. Київ, 10 лютого 1994 р. – К., 1994. – 28 с.
9. Folksonomies – Cooperative Classification and Communication Through Shared Metadata. – Internet resources – Access Path: URL: <http://www.adammathes.com/academic/computer-mediated-communication/folksonomies.html>
10. Folksonomy. – Internet resources – Access Path: URL: <http://en.wikipedia.org/wiki>
11. Folksonomy – народ у руля класифікації. – Internet resources – Access Path: URL: <http://pixel-apes.com/in/read-only/by/mendokusee/9719>